

Všeobecné metodické usmernenie

k preukazovaniu novelizovanej podmienky účasti týkajúcej sa osobného postavenia podľa § 32 ods. 1 písm. b) a c) zákona o verejnom obstarávaní.

I.

Zákon č. 221/2019 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii) a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony novelizoval okrem iného aj ustanovenia § 32 ods. 1 písm. b) a c) zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o verejnom obstarávaní“), ktoré **od 1. 12. 2019** znejú: „Verejného obstarávania sa môže zúčastniť len ten, kto spĺňa tieto podmienky účasti týkajúce sa osobného postavenia:

b) nemá evidované nedoplatky na poistnom na sociálne poistenie a zdravotná poisťovňa neeviduje voči nemu pohľadávky po splatnosti podľa osobitných predpisov^{46b)} v Slovenskej republike alebo v štáte sídla, miesta podnikania alebo obvyklého pobytu,

c) nemá evidované daňové nedoplatky voči daňovému úradu a colnému úradu podľa osobitných predpisov^{46c)} v Slovenskej republike alebo v štáte sídla, miesta podnikania alebo obvyklého pobytu,“.

- V podmienke účasti týkajúcej sa osobného postavenia podľa § 32 ods. 1 písm. b) resp. § 32 ods. 2 písm. b) zákona o verejnom obstarávaní sa teda vypúšťa povinnosť predkladania potvrdenia aj za nedoplatky príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (ostáva len „nemá evidované nedoplatky na poistnom na sociálne poistenie“) a mení sa povinnosť pri zdravotnom poistení – „na neeviduje voči nemu pohľadávky po splatnosti“ (podľa § 25 ods. 5 zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení v platnom znení) miesto pôvodného znenia „nemá nedoplatky poistného na zdravotné poistenie“. Uvedenou zmenou dochádza len k zjednoteniu terminológie nedoplatkov na sociálnom poistení, zdravotnom poistení a nedoplatkov na povinných príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie, ktoré boli v jednotlivých osobitných predpisoch formulované rozdielne.

V tomto kontexte úrad odporúča uchádzačom/záujemcom zmeniť formuláciu v žiadostiach predkladaných jednotlivým poisťovňam či už sociálnej alebo zdravotným (ak nevyužijú možnosť stiahnuť si žiadosti priamo na stránke úradu) .

- V prípade podmienky účasti podľa § 32 ods. 1 písm. c) dochádza k jej rozšíreniu kde k daňovým nedoplatkom voči daňovému úradu pribudnú aj evidované daňové nedoplatky voči colnému úradu. Uchádzač alebo záujemca preukazuje túto podmienku účasti doloženým potvrdením miestne príslušného daňového úradu a **miestne príslušného colného úradu nie starším ako tri mesiace**.

Z uvedeného vyplýva, že verejného obstarávania vyhláseného, resp. začatého počnúc dňom **01. 12. 2019** sa nemôže zúčastniť uchádzač, záujemca alebo účastník, ktorý nespĺňa uvedené podmienky účasti.

II.

Podľa § 32 ods. 2 zákona o verejnom obstarávaní, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, uchádzač alebo záujemca preukazuje splnenie podmienok účasti podľa odseku 1

b) písm. b) doloženým potvrdením zdravotnej poisťovne a Sociálnej poisťovne nie starším ako tri mesiace,

c) písm. c) doloženým potvrdením miestne príslušného daňového úradu a miestne príslušného colného úradu nie starším ako tri mesiace,

Podľa § 32 ods. 3 prvá veta zákona o verejnom obstarávaní uchádzač alebo záujemca **nie je povinný predkladať doklady podľa odseku 2, ak verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ je oprávnený použiť údaje z informačných systémov verejnej správy podľa osobitného predpisu.**^{47a)}....

Podľa § 32 ods. 3 posledná veta verejný obstarávateľ a obstarávateľ uvedú v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania alebo v oznámení použitom ako výzva na súťaž, ktoré doklady podľa odseku 2 sa z dôvodu použitia údajov z informačných systémov verejnej správy nepredkladajú.

Od 1. 12. 2019 pribudnú tri nové informačné systémy týkajúce sa povinnosti podľa § 32 ods. 3 zákona o verejnom obstarávaní ako aj zápisu do zoznamu hospodárskych subjektov:

1. Informačný systém finančnej správy v časti týkajúcej sa evidencie daňových nedoplatkov a nedoplatkov colného dlhu, nedoplatkov pokút a iných platieb vymeraných alebo uložených podľa colných predpisov, nedoplatkov dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane pri dovoze,

2. Informačný systém Sociálnej poisťovne v časti týkajúcej sa evidencie nedoplatkov na poistnom na sociálne poistenie, v súlade s § 170 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov,

3. Informačný systém zdravotnej poisťovne v časti týkajúcej sa evidencie pohľadávok po splatnosti, upravený v § 15 ods. 1 písm. l) zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že **verejní obstarávatelia a obstarávatelia, ktorí majú oprávnenie použiť informácie z informačných systémov verejnej správy** (pozri napr. MU č.12955-5000/2019) prioritne overujú splnenie osobného postavenia na základe údajov z týchto systémov. Na účely informovania uchádzačov a záujemcov je verejnému obstarávateľovi a obstarávateľovi **uložená povinnosť identifikovať v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania doklady týkajúce sa osobného postavenia, ktoré z dôvodu využitia informačných systémov verejnej správy nepredkladajú.**

V záujme zabezpečenia transparentnosti a odstránenia akýchkoľvek pochybností **je vhodné, aby verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, resp. vo výzve na predkladanie ponúk uviedol doklady, ku ktorým nemá oprávnenie získať ich z informačných systémov verejnej správy podľa zákona proti byrokracii, a teda ich predloženie bude požadovať od uchádzača alebo záujemcu.**

Zhrnutie:

1. ak je verejný obstarávateľ v postavení orgánu verejnej moci uchádzač/záujemca sa z oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania alebo z oznámenia použitého ako výzva na súťaž, dozvie, ktoré doklady podľa odseku 2 sa z dôvodu použitia údajov z informačných systémov verejnej správy nepredkladajú, resp. ktoré bude musieť predložiť,

2. ak verejný obstarávateľ nie je v pozícii/postavení orgánu verejnej moci je uchádzač povinný predložiť na preukázanie jednotlivých verejným obstarávateľom požadovaných podmienok účasti týkajúcich sa osobného postavenia doklady/potvrdenia definované v § 32 ods. 2 zákona o verejnom obstarávaní,

3. pokiaľ je hospodársky subjekt (uchádzač/záujemca) so sídlom v Slovenskej republike zapísaný v zozname hospodárskych subjektov úrad v súvislosti s vyššie uvedenou novelou vykoná aktualizáciu údajov subjektov zapísaných v Zozname hospodárskych subjektov **ex offo**. Hospodársky subjekt môže požiadať úrad o vykonanie takejto zmeny prostredníctvom formulára o oznámení zmeny údajov, ktorý je dostupný na webovom sídle úradu, ale nejde o jeho povinnosť.¹ Predmetnou aktualizáciou sa nepredlžuje platnosť zápisu v zozname hospodárskych subjektov a doplnenie na základe oznámenia o zmene údajov nie je spoplatnené.

Ak hospodársky subjekt zapísaný v zozname hospodárskych subjektov podľa zákona o verejnom obstarávaní v znení účinnom do 1. 12. 2019 nebude v čase preverovania splnenia podmienky účasti podľa § 32 ods. 1 písm. b), c) zákona o verejnom obstarávaní v konkrétnom procese verejného obstarávania začatom po uvedenom termíne mať vykonanú predmetnú aktualizáciu v zozname hospodárskych subjektov (vzhľadom na enormné množstvo hospodárskych subjektov a technické a personálne kapacity úradu):

- verejný obstarávateľ v pozícii orgánu verejnej moci vykoná takéto overenie sám prostredníctvom príslušného informačného systému,
- ak nie je verejný obstarávateľ v postavení takéhoto orgánu požiada uchádzača/záujemcu (zapísaného v ZHS) o doplnenie príslušného dokladu (nedoloženie takéhoto dokladu uchádzačom zapísaným v zozname hospodárskych subjektov priamo do ponuky nezakladá v takomto prípade dôvod na jeho vylúčenie).

V záujme urýchlenia procesu môže sám uchádzač/záujemca, ktorý ešte nebude mať vykonanú ex offo aktualizáciu v zozname hospodárskych subjektov v prípade záujmu o účasť vo verejnom obstarávaní začatom po 1. 12. 2019 takýto doklad do ponuky priamo doložiť.

III.

Verejným obstarávateľom v pozícii orgánu verejnej moci dávame zároveň do pozornosti aj ustanovenie § 1 ods. 7 zákona proti byrokracii, cit.:

*(7) Ak z technických dôvodov **nie je možné získať údaje alebo výpisy z informačných systémov podľa odsekov 3 a 4 v rozsahu zdrojových registrov bezodkladne**, orgány verejnej moci a právnické osoby podľa odseku 5 sú oprávnené požiadať osoby podľa odseku 2 o predloženie výpisov z príslušných zdrojových registrov v listinnej podobe. **Listinná podoba výpisov podľa predchádzajúcej vety nesmie byť staršia ako 30 dní**, to neplatí, ak ide o hlásenie pobytu podľa osobitného predpisu. 7)*

Vychádzajúc z dôvodovej správy **za technické dôvody** resp. prekážky, ktoré bránia bezodkladne overiť príslušné údaje alebo získať príslušné výpisy podľa navrhovaného ustanovenia odseku 6 sa považujú i pracoviská so slabým alebo nevyhovujúcim pripojením do internetovej siete. Technické dôvody podľa navrhovaného ustanovenia odseku 6 taktiež zahŕňajú situácie, kedy údaje

¹ <https://www.uvo.gov.sk/zaujemcauchadzac/registre-o-hospodarskych-subjektoch-vedene-uradom/informacie-k-zoznamu-hospodarskych-subjektov-2ff.html>

z referenčného registra nebudú úplné a zdrojový register bude obsahovať údaje rozhodujúce pre úradnú činnosť alebo rozhodovanie.

Za **bezodkladnosť** sa v tomto prípade považuje doba 24 hodín až 5 pracovných dní od zaslania požiadavky na získanie údajov evidovaných v informačných systémoch verejnej správy. Táto doba musí však byť posudzovaná individuálne, nakoľko niektoré dotknuté konania v pôsobnosti orgánov verejnej moci predpokladajú aj trojdňovú lehotu na rozhodnutie alebo právny úkon. V uvedených prípadoch sú subjekty uvedené v odseku 1 a 4 oprávnené požadovať od osôb podľa odseku 2 doloženie listín na účel preukázania skutočností v nich obsiahnutých. Ustanovenie stanovuje i podmienku aktuálnosti listinných výpisov zo zdrojových registrov, ktoré nesmú byť staršie ako 30 dní aby bola v prípade technických príčin zabezpečená akceptovateľná aktuálnosť údajov a skutočností v nich obsiahnutých.

IV.

Usmernenie k vyhodnocovaniu podmienok účasti podľa § 32 ods. 1 písm. b), c) zákona v prípade verejných obstarávaní začatých **pred 1. 12. 2019**:

Zákon proti byrokracii ani zákon o verejnom obstarávaní neobsahujú k predmetnej zmene/novelizácii žiadne prechodné ustanovenia. Máme za to, že nakoľko znenie zákona o verejnom obstarávaní účinné do 30. 11. 2019 nevyžaduje pri preukazovaní podmienky účasti § 32 ods. 1 písm. c) potvrdenie miestne príslušného colného úradu o neexistencii daňových nedoplatkov voči colnému úradu a v prípade podmienky účasti § 32 ods. 1 písm. b) je potrebné preukázať neexistenciu nedoplatkov na zdravotné poistenie, sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie **rešpektujúc právnu istotu hospodárskych subjektov** sa má verejné obstarávanie, ktoré bolo vyhlásené/začaté do 30. 11. 2019, dokončiť podľa právnej úpravy, podľa ktorej bolo toto verejné obstarávanie vyhlásené/začaté (bez ohľadu na termín vyhodnocovania podmienok účasti), t. j. rešpektovať skutočnosť, že v čase vyhlásenia/začatia verejného obstarávania neexistovala predmetná povinnosť alebo naopak existovala vo väčšom, resp. menšom rozsahu. Do úvahy treba brať aj skutočnosť, že povinnosť vydávať takéto doklady (zo strany príslušných inštitúcií, resp. informačných systémov) či už prostredníctvom informačného systému (pre osoby s oprávneným prístupom) alebo na základe osobitnej žiadosti záujemcu/uchádzača sa zavádza až od 1.12.2019.

Verejný obstarávateľ/obstarávateľ teda vyhodnotí vo verejnom obstarávaní, ktoré bolo vyhlásené/začaté do 30. 11. 2019 požadované podmienky účasti týkajúce sa osobného postavenia podľa stavu v čase vyhlásenia/začatia verejného obstarávania teda v súlade s ich nastavením deklarovaným v oznámení o vyhlásení verejného obstarávania, resp. výzve na súťaž.